

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino

Številka: 061-08-1/2024/10
Ljubljana, 19. 2. 2023

Predlog

ZAPISNIK

**5. izredne seje Komisije Državnega sveta
za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino,
ki je bila, 12. 2. 2024, ob 12.00, v sobi 212/II, Šubičeva 4, Ljubljana.**

Seja se je končala ob 12.40.

Prisotni:

- predsednik: Branimir Štrukelj
- člani: dr. Radovan Stanislav Pejovnik, Jožef Školč, mag. Elena Zavadlav Ušaj, Darko Zevnik, Drago Žura, Gregor Korene (nadomestni član), Daniel Kastelic (nadomestni član), Jasmina Opec Vöröš (nadomestna članica) in Oskar Komac (nadomestni član) in Bojana Potočna (nadomestna članica).
- Odsotni: Dejan Crnek, Rajko Fajt, dr. Branka Kalenić Ramšak, Matej Slapar, Luka Steiner in dr. Matjaž Štolfa in Drago Žura.

Predlog dnevnega reda:

1. **Predlog zakona o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS), druga obravnava, EPA 1198-IX**
  - Gradivo: predlog zakona, mnenje Vlade in mnenje Zakonodajno-pravne službe.

Dnevni red je bil sprejet.

AD 1)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS) (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Skupina poslank in poslancev (prvopodpisana dr. Matej Tašner Vatovec in Sandra Gazinkovski). Predlog zakona opredeljuje pravno podlago za uresničevanje zavez iz Deklaracije Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 7/11) (v nadaljevanju: deklaracija). Tako vpeljuje dve ključni rešitvi, in sicer obveznosti države pri uresničevanju in podpori uresničevanja pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje SFRJ in preoblikovanje Sveta RS za vprašanja narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ (v nadaljevanju: Svet) v stalno telo. Predvideva se uresničevanje njihovih kulturnih pravic

prek kulturnih programov in projektov, za to bo po novem pristojno ministrstvo za kulturo. Financiranje se uresničuje prek javnega poziva skladno z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNŠPP). Preoblikovanje Sveta naslavlja deklarativno zavezo po stalni skrbi in pravnem okvirju. Podobno sta stali vladni posvetovalni telesi, uzakonjeni za Slovence po svetu in Slovence v zamejstvu. Predstavniki omenjenih narodnih skupnosti bodo v Svet imenovani s strani svojih reprezentativnih organizacij.

Komisija se je seznanila z mnenjem Vlade, ki predlog podpira ob upoštevanju nekaterih njenih pripomb, in sicer mdr. predlaga poenotenje dikcije in poimenovanj v posameznih členih ter jasnejšo opredelitev pristojnosti posameznih resorjev. Vlada predlaga črtanje dela 3. člena predloga zakona, ki se nanaša na uresničevanje pravic na področju osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja. Tovrstna omemba bi namreč zavezala ministrstvo za vzgojo in izobraževanje k sprejemanju dodatnih sistemskih rešitev s finančnimi posledicami, kar ni cilj predlaganega zakona, saj se navezuje na področje kulture.

Komisija se je seznanila tudi z Mnenjem Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora, ki mdr. opozarja na nekaj terminoloških nedoslednosti pri navezovanju na deklaracijo, predlagano definicijo reprezentativnih organizacij je treba ponovno proučiti, saj kriterij za presojo reprezentativnosti organizacij posameznih narodnih skupnosti ni dovolj jasno definiran, nejasna je opredelitev pristojnosti ministrstev pri zagotavljanju uresničevanja in podpore uresničevanju kulturnih pravic ter vsebino teh pravic, ni tudi razvidna statusna in organizacijska umeščenost Sveta, saj je za ustanavljanje vladnih posvetovalnih teles pristojna Vlada itd.

Komisija je bila seznanjena, da je predlagatelj pripombe Zakonodajno-pravne službe upošteval v pripravljenih amandmajih k predlogu zakona. Komisija pa je pri tem izpostavila zgoraj omenjeno vladno pripombo v zvezi s 3. členom predloga zakona in predlogom amandmaja k 5. členu (kot 5 a. člen), ki podrobno opredeljuje naloge ministrstva, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, kljub pripombi Vlade, da te naloge pomenijo sistemski in finančni poseg na področje vzgoje in izobraževanja.

Komisija je v razpravi izrazila podporo k predlaganim zakonskim rešitvam pri vzpostavitvi pravne osnovne za uresničitev zavez iz omenjene deklaracije in že zgodovinske Izjave o dobrih namenih iz leta 1990, s katero je RS zagotovila vsem pripadnikom narodov in narodnosti pravico do vsestranskega kulturnega in jezikovnega razvoja. Komisija ugotavlja, da se je v tem času pri uresničevanju pravic narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ, v okviru ustavnih temeljev, razvila pozitivna praksa, in da so si pripadniki vseskozi prizadevali za normativno ureditev svojega vsebinskega in vsaj simbolnega statusa oz. za ustavni status.

Komisija opozarja na nekaj vprašanj v zvezi s poimenovanjem narodnih skupnosti, ki jih naslavljata tako deklaracija kot predlog zakona, pri čemer navaja nekoliko drugačno poimenovanje, kot pa je bila možna opredelitev v okviru statističnih popisov (npr. narodna opredelitev za Muslimana, Jugoslovana itd.); med naštetimi narodnimi skupnostmi bi se bilo treba opredeliti tudi do kategorije Jugoslovanov. Te kolektivne identitete nimajo »sponzorja« v smislu svojih matičnih držav na področju razpadle jugoslovanske države in so še vedno prisotni predvsem kot kulturna identiteta.

V Sloveniji imajo različne narodne skupnosti tudi različen status. Položaj italijanske in madžarske narodne skupnosti urejajo meddržavni sporazumi, ki jih je Slovenija v okviru nasledstva prenesla v svoj ustavno-pravni red in jih dopolnila z novimi, pri čemer so jima priznane posebne pravice na kolektivni ravni; položaj in posebne pravice romske skupnosti pa opredeljujeta tako Ustava kot poseben zakon. Pravice narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ so urejene le kot individualne pravice, pri čemer bi veljalo razmišljati tudi v smeri primerljivosti z ostalimi narodnostnimi skupnostmi glede priznanja kolektivnih pravic. Ne gre pozabiti tudi na položaj kočevskih Nemcev (Kočevarjev) in status njihovih pravic, ki so kot individualne zagotovljene z Ustavo in meddržavnim kulturnim sporazumom. Obenem se je treba zavedati, da bodo in tudi že nastajajo nove specifične jezikovno-kulturne skupine identitet, ki prav tako predstavljajo izziv v smislu zagotavljanja njihovih kulturnih oz. jezikovnih pravic.

Komisija je opozorila tudi na nujnost po oblikovanju institucij tako, da bodo delovale usklajeno v zvezi z zagotavljanjem uresničevanja sicer glede na različno raven in obseg pravic pripadnikom različnih narodnih skupnosti v državi. Smiselno bi bilo na novo postaviti Urad za narodnosti, ki je bil sicer kot vladna strokovna služba ustanovljen za spremljanje uresničevanja posebnih pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti v Sloveniji in kateremu bi smiselno razširili pristojnosti in dodali naloge tudi v zvezi z drugimi narodnimi oz. jezikovno-kulturnimi skupnostmi.

Komisija izpostavlja tudi večdesetletna prizadevanja za avtonomijo oz. neodvisnost posameznih institucij od ministrstev, ki delujejo v obliki skladov na področju kulture (kot npr. JAK), znanosti (ARRIS) – zakaj se torej v tem predlogu zakona pristojnost odločanja v zvezi s sofinanciranjem kulturnih projektov prek javnih razpisov oz. pozivov prenaša z Javnega sklada za kulturne dejavnosti na Ministrstvo za kulturo, kar je v nasprotju s sistemskimi rešitvami.

Komisija opozarja tudi na po njenem mnenju neustrezen način arbitriranja s strani Vlade glede priznanja reprezentativnosti organizacij narodnih skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ, pri čemer predlog zakona ne določa ustreznih kriterijev za doseg standarda reprezentativnosti – reprezentativnih organizacij znotraj posamezne narodne skupnosti je lahko tudi več in vse organizacije se ne povezujejo v t. i. zveze, ki naj bi bile reprezentativne kot celota.

Komisija pričakuje, da se pripombe in pomisleki k posameznim predlaganim rešitvam iz razprave v nadaljevanju zakonodajnega postopka upoštevajo v največji možni meri.

Na podlagi razprave, v kateri so sodelovali državni svetniki Jožef Školč, Bojana Potočan in Gregor Korene, je komisija sprejela (6 ZA, 0 PROTI) naslednji **s k l e p**:

- **Komisija podpira predlog zakona.**

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Jožef Školč.

Sekretarka
mag. Damijana Zelnik, l.r.

Predsednik
Branimir Štrukelj l.r.